

ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПРЕДСТАВНИКАМИ ПРАВНИЧИХ ПРОФЕСІЙ

Перцова Т. С.

*аспірантка кафедри правознавства
юридичного факультету*

*Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля*

Питання дотримання етичних стандартів у правничих професіях є надзвичайно актуальним у сучасному суспільстві. Юристи, адвокати, судді та інші представники правничих професій виконують ключову роль у забезпеченні верховенства права, захисту прав і свобод громадян та підтримці справедливості. Високі етичні вимоги до цих професій обумовлені їхнім впливом на суспільну довіру до правової системи та правосуддя.

Однак, незважаючи на суворі етичні норми та правила, встановлені професійними кодексами, випадки порушення етичних стандартів серед правників не є рідкістю. Такі порушення можуть мати серйозні наслідки як для репутації окремих фахівців, так і для правової системи в цілому. Вони підривають довіру громадськості до правосуддя, спричиняють юридичні та фінансові проблеми для клієнтів, а також можуть призводити до дисциплінарних санкцій проти правників.

Поняття професійної неправомірної поведінки несе в собі звучний відтінок серйозності, гідної осуду поведінки, яка не може поширюватися на тривіальні випадки. Потрібне робоче визначення «професійного проступку», яке б достатньою мірою гарантувало, що вся вага дисциплінарного процесу буде застосована лише до найсерйозніших випадків, а менш серйозні випадки будуть розглядатися в інший спосіб, наприклад, через систему внутрішніх консультацій. У цьому, безумовно, полягає суть регулювання, орієнтованого на результат. Дисциплінарному суду слід надати свободу розсуду для визначення того, чи була поведінка настільки серйозною, щоб становити професійний проступок. Зокрема, хоча звичайна недбалість зазвичай не становить професійного проступку, окремий вчинок може бути професійним проступком, якщо він є особливо тяжким.

Вимога наявності умислу (принаймні окремо) не видається правильним підходом через можливість сприйняття серйозної поведінки як професійного проступку, яка не була умисною. Органи влади

звертають увагу на серйозність поведінки, а не на свідомість професіонала [1].

На наш погляд необхідно зробити ще акцент на такому понятті як незадовільна поведінка. Це поведінка, яка хоч і не є професійним проступком, але є неприйнятною і заслуговує на громадський осуд. На відміну від професійного проступку, перевірка на незадовільну поведінку ґрунтується лише на балансі ймовірностей. Дійсно, найяскравішими прикладами незадовільної поведінки є випадки, коли немає достатніх доказів, щоб довести поведінку поза розумним сумнівом, але їх достатньо, щоб встановити її на основі балансу ймовірностей. Найпоширенішою формою незадовільної поведінки є не надсилання відповідного листа обом клієнтам, коли юрист діє від імені обох сторін в угоді про передачу майна.

Також у контексті порушеної теми є таке поняття як неналежні професійні послуги складаються з професійних послуг, які в жодному відношенні не відповідають якості, яку можна було б обґрунтовано очікувати від компетентного самозайнятого фахівця у галузі права. Самозайняті фахівці у сфері права повинні надавати належні професійні послуги. Вони несуть професійний обов'язок надавати належні професійні послуги своїм клієнтам. Належна професійна послуга вимагає правових знань, навичок, ретельності та підготовки, необхідних для справи, що розглядається. Вони не повинні приймати доручення, якщо не можуть належним чином їх виконати. Це означає, що крім відповідальності за збитки, які можуть бути стягнуті судом за будь-який акт недбалості у веденні справ сторін (клієнтів), фахівці можуть бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності відповідними органами за надання послуг стороні (клієнту), які будуть визнані неналежною професійною послугою [2].

Важливо не забувати, що на додаток або замість подання скарги до професійної організації практикуючого фахівця, потерпіла особа завжди може подати позов про недбалість до суду загальної юрисдикції.

Окреме питання, яке заслуговує на увагу це суддівська етика – це професійна прикладна етика представників судової влади як третьої гілки влади, що має вирішальне значення у здійсненні правосуддя і привертає все більше уваги як сфера порівняльних та міждисциплінарних наукових досліджень. Консультативна рада європейських суддів (КРЄС) у своєму Висновку № 3 підкреслила, що етичні аспекти поведінки суддів потребують обговорення з різних причин. Методи, що використовуються при вирішенні спорів, завжди повинні викликати довіру. Повноваження, покладені на суддів, тісно пов'язані з цінностями справедливості, істини та свободи. Стандарти поведінки, що застосовуються до суддів та інших працівників судової системи (особливо до самозайнятих фахівців у галузі права), є наслідком

цих цінностей і передумовою довіри до відправлення правосуддя. Дилеми, пов'язані із суддівською етикою, визначаються тим, що вона вважається державною етикою та етикою третьої державної влади. Етичні суддівські дилеми дуже часто виникають через збіг спеціальних повноважень і служби, а саме через те, що і те, і інше є невід'ємною частиною судової влади [4]. Складність суддівської етики визначається особливим конституційним статусом судової влади, її імунітетом і потребою в захисті, а також широким спектром цінностей, їхньою чутливістю та різноманітністю. Очікування суспільства щодо суддів та інших суддівських професій зумовили необхідність замислитися над питанням суддівської етики. Глобальний розвиток судової практики підтверджує необхідність проведення порівняльних досліджень, особливо з урахуванням різних європейських культур, правових процесуальних традицій та історичної спадщини, які визначають різні підходи до суддівської етики. Триваючі глобалізаційні процеси та уніфікація правових систем і судових процедур вимагають визначення спільних цінностей суддівської етики в європейських країнах і в усьому світі, тому порівняльне дослідження сучасних кращих практик є надзвичайно актуальним. Це стає ще більш актуальним з огляду на становлення глобального правосуддя, яке дуже часто пов'язане зі збільшенням кількості міжнародних судів і трибуналів. Коли постає питання про те, як досягти глобальних стандартів належного функціонування судової системи, найкращою відповіддю на нього може бути суддівська етика та кодекси суддівської поведінки. Норми суддівської етики можна знайти як у національних правових системах, так і в документах різних міжнародних організацій. Вона встановлюється як м'яким правом, так і зобов'язуючим правом.

Порушення професійної дисципліни має розглядатися як таке лише тоді, коли поведінка, про яку йдеться, може розглядатися як серйозне недотримання ustalених професійних та/або етичних стандартів. Відповідна судова практика показує, що більшість європейських судів і дисциплінарних комісій вміють відрізнити окремі, хоча й недбалі, відхилення від прийнятної поведінки від серйозної вини, яка тягне за собою осуд у вигляді висновку про професійну не доброчесність [3].

Таким чином, професійні проступки в самозайнятих юридичних професіях, таких як адвокати та нотаріуси, залишаються актуальною темою для дослідження в контексті європейського досвіду. Незважаючи на високі етичні стандарти, встановлені для цих фахівців, випадки порушень продовжують траплятися, що може мати серйозні наслідки для професійної репутації юристів, їхніх клієнтів та правової системи загалом.

Визначення професійного проступку варіюється в різних європейських юрисдикціях, проте загальними критеріями є серйозне

відхилення від встановлених професійних стандартів. Це відхилення має бути достатньо значним, щоб виправдати дисциплінарні заходи. Важливо, щоб дисциплінарні органи мали свободу розсуду у визначенні серйозності порушення, враховуючи всі обставини конкретного випадку.

Європейський досвід показує необхідність чітких внутрішніх інструкцій для розгляду скарг та забезпечення відповідності високим стандартам. Судова практика підтверджує, що серйозні порушення повинні бути ретельно розслідувані та піддаватися відповідним дисциплінарним заходам. Таким чином, забезпечення етичної поведінки серед самозайнятих юристів є важливим завданням для підтримання довіри до правової системи та забезпечення справедливого правосуддя.

Література:

1. Lomakina, Lyubov. (2013). Disciplinary liability as one of the types of legal liability. 174-182. 10.12737/1048.

2. DISCIPLINARY ACTIONS WITHIN EUROPEAN SELFEMPLOYED JUDICIAL PROFESSIONS – AN ANALYSIS. URL: <https://www.pravojustice.eu/storage/app/uploads/public/5ec/ce1/6f4/5ecce16f4a31d261939994.pdf>

3. Pashuk, Taras. (2019). INSTITUTIONAL AND LEGAL FOUNDATIONS OF THE DISCIPLINARY LIABILITY OF JUDGES. Visnyk of the Lviv University. Series Law. 22-34. 10.30970/vla.2019.68.022.

4. Panchenko, M.. (2020). THE ADVOCATE'S DISCIPLINARY RESPONSIBILITY FOR WRONGFUL COOPERATION WITH LAW-ENFORCEMENT BODIES. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Legal Studies. 44-47. 10.17721/1728-2195/2020/2.113-9.